

**ПВНЗ «КРОПИВНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО ТА
МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»**

Голова Приймальної комісії
І. Литвин

2019 р.

**ПРОГРАМА
фахового випробування**

галузь знань *23 Соціальна робота*

спеціальність *231 Соціальна робота*

освітня програма *Соціальна робота*

форма навчання *денна*

для вступників на здобуття ступеня *бакалавра*

на основі освітнього рівня *освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста* здобутого за *іншою спеціальністю*

Обговорено
на засіданні кафедри соціальної роботи
ПВНЗ КІДМУ
протокол № 8 від 13 березня 2019 року

Затверджено
на засіданні Приймальної комісії
ПВНЗ КІДМУ
Протокол № 4 від 26 березня 2019 р.

Укладачі:

Щербина Віта Вікторівна – голова фахової атестаційної комісії, доктор соціологічних наук, доцент;

Тернавська Тетяна Анатоліївна – член фахової атестаційної комісії, кандидат педагогічних наук;

Гіря Катерина Сергіївна – член фахової атестаційної комісії, кандидат історичних наук.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ,
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування для вступу на здобуття ступеня бакалавра є визначення теоретичних знань, умінь та практичних навичок вступників згідно з вимогами до освітнього рівня бакалавра відповідної спеціальності.

Фахове випробування проводиться у формі усного екзамену з дисциплін, знання з яких є базовими для здобуття ступеня бакалавра. Фахове випробування проводиться за екзаменаційним білетом, який містить два теоретичних питання. Відповіді вступники фіксують письмово на *аркуші усної відповіді (співбесіди)* на вступному випробуванні зі штампом Приймальної комісії.

Вимоги до підготовки вступника:

Фахове випробування проводиться у формі усного екзамену. Його база обґрунтовується змістом навчальних дисциплін, що формують рівень фахівця. На фахове випробування виносяться теоретичні питання з дисциплін «Теорія соціальної роботи», «Технологія соціальної роботи» та «Психологія», що узагальнює основні положення теоретичних засад соціальної роботи та теоретичних конструкцій соціальних процесів, що є найбільш поширеними в процесі реалізації соціальних технологій в рамках соціальної роботи.

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. «Теорія соціальної роботи»

Тема 1. Соціальна робота як галузь наукових знань і професія

Предмет і об'єкт вивчення теорії соціальної роботи. Основні категорії соціальної роботи. Принципи та закономірності теоретичної соціальної роботи. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками.

Характеристика соціальної роботи як професії. Суб'єкти та об'єкти соціальної роботи. Мета та завдання соціальної роботи. Функції та рівні практичної соціальної роботи. Професіоналізм у соціальній роботі.

Тема 2. Становлення соціальної роботи як науки в Україні

Роль географічних, соціально-економічних, політичних умов у формуванні національних особливостей науки «соціальна робота».

Благодійність як передумова виникнення соціальної роботи. Релігійні засади виникнення соціальної роботи. Суспільна опіка у різні історичні етапи розвитку країни.

Виникнення соціальної роботи як професійної діяльності та науки в Україні. Еволюція теорії соціальної роботи. Становлення і особливості розвитку соціальної роботи на сучасному етапі розвитку України.

Тема 3. Соціальна політика держави, її роль у соціальній роботі

Поняття соціальної політики. Основна мета та завдання соціальної політики. Функції та принципи соціальної політики. Суб'єкти та об'єкти соціальної політики.

Передумови формування соціальної політики. Роль і місце соціальної політики держави у розвитку соціальної роботи як практики. Зв'язок соціальної політики і соціальної роботи. Напрями та пріоритети державної соціальної політики.

Тема 4. Типологія теорій соціальної роботи

Типологізація теорій соціальної роботи як форма наукового дослідження. Загальна характеристика підходів до типології теорій соціальної роботи.

Критерії типології теорій соціальної роботи. Типологізація за об'єктивним критерієм: індивідуальні, групові, масові.

Типологізація за критерієм методологічної опори на теорії інших наук: медицини, філософії, психології, соціології, педагогіки.

Зв'язок теорій і моделей соціальної роботи. Генеза розвитку теорій і моделей соціальної роботи у різні періоди суспільного розвитку. Застосування теорій та моделей соціальної роботи на практиці. Комплексність теорій соціальної роботи як приклад ефективного синтезування соціальних елементів відкритих та закритих соціальних систем.

Тема 5. Методологія соціальної роботи

Сутність процесу соціальної роботи, його етапи. Поняття «метод», «методологія», «прийом», «засіб», «форма», «технологія» у соціальній роботі.

Класифікація форм і методів соціальної роботи. Загально-філософські методи, загальнонаукові та спеціально-наукові методи соціальної роботи. Характеристика групи спеціально-наукових методів, що використовуються в практичній соціальній роботі. Технології соціальної роботи.

Поняття і сутність соціально-економічних методів соціальної роботи. Соціологічні методи у соціальній роботі: їх класифікація та переваги. Теоретичні засади методів соціальної роботи, що запозичені із психології. Психологічні та соціально-психологічні методи і методики, що активно застосовуються в соціальній роботі. Класифікація педагогічних форм і методів, принципів навчання і виховання.

Індивідуальна соціальна робота як метод. Зміст, особливості, фази процесу індивідуальної соціальної роботи. Групова робота як метод соціальної роботи. Поняття «грумада» та підходи до її визначення. Типологія та структура громади. Робота в громаді як метод соціальної роботи.

Тема 6. Система органів соціального обслуговування населення

Еволюція та передумови становлення системи соціального обслуговування. Система соціального захисту в Україні в радянський період, її переваги та недоліки. Система соціального захисту та мережа соціальних

відомств в сучасній Україні. Причини наявності двох типів соціальних служб в українській соціальній сфері.

Роль державних і недержавних організацій в соціальній сфері. Класифікація організацій, що здійснюють соціальну допомогу. Нормативно-правові основи соціального обслуговування населення.

Тема 7. Відомча специфіка соціальної роботи

Відомча специфіка соціальної роботи. Необхідність соціальної роботи у військовому середовищі та з членами сімей військових. Особливості соціальної роботи в закладах освіти та соціально-педагогічні технології роботи з девіантними дітьми та підлітками. Організація соціальної роботи в медичних установах. Особливості соціально-медичної роботи та види клієнтів, що її потребують.

Соціальна робота в пенітенціарній системі. Зміст соціальної роботи в пенітенціарному закладі та соціально-педагогічні технології роботи із засудженими. Соціальна реабілітація звільнених.

Соціальна робота на виробництві. Діяльність соціологічної та соціальної служб на підприємстві.

Тема 8. Інформаційне забезпечення діяльності соціальних служб

Сучасні тенденції в інформаційному забезпеченні соціальних установ, служб, організацій. Функції та принципи «публік рилейшнз».

Складові комунікації в державних і недержавних установах соціальної сфери. Інформаційне забезпечення державної соціальної політики. Інформаційне забезпечення недержавної соціальної служби. Інструменти соціального забезпечення соціальних служб, проектів.

Тема 9. Психогігієна соціального працівника

Сутність професійного ризику у соціальній роботі. Професійна втома, її ознаки та наслідки. Феномен професійного вигорання та його характерні риси. Поняття, причини та наслідки професійної деформації особистості.

Поняття психогігієни соціального працівника. Сучасні психогігієнічні методики профілактики професійного вигорання та професійної деформації особистості. Супервізія в соціальній роботі, її значення та необхідність.

РОЗДІЛ 2. «Технологія соціальної роботи»

Тема 1. Історія розвитку соціальних технологій.

Появлення соціальних технологій як наряду теорії управління та соціальної інженерії на початку ХХ ст.

Етапи розвитку соціальної технології в Росії та за кордоном: перший етап – з початку ХХ ст. до 1917 року; другий етап – 20-ті – перша половина 30-тих рр.; третій етап – 30-ті – 60-ті рр. четвертий етап – 70-ті – 90-ті рр.

Соціальна технологізація як процес оптимізації сучасної соціальної дійсності.

Тема 2. Поняття та сутність соціальних технологій.

Різні підходи до трактування поняття «соціальна технологія». Соціальні технології як система знань про оптимальні способи перетворення і регулювання соціальних відносин і процесів у життєдіяльності людей, а також сама практика алгоритмічного застосування оптимальних способів перетворення і регулювання соціальних відносин і процесів.

Умови ефективності соціальних технологій. Умови технологізації практичної діяльності в соціальній сфері. Особливості технологічного підходу до соціальних процесів. Фактори, що впливають на ефективність впровадження соціальних технологій: об'єктивні та суб'єктивні.

Тема 3. Структура та характеристики соціальних технологій.

Структура соціальної технології: визначення мети, вибір рішення, організація соціальної дії, аналіз результатів.

Характеристики соціальної технології: універсальність, конструктивність, результативність, оперативність, відносна простота, надійність, гнучкість, економічність, зручність в експлуатації.

Тема 4. Класифікація соціальних технологій.

Залежність багатоманітності соціальних технологій від широкого спектру соціальної діяльності.

Ознаки класифікації соціальних технологій. За масштабністю: глобальні, регіональні, локальні соціальні технології. За ступенем новизни: інноваційні і

рутинні. За посиленням універсальності самої класифікації: технології забезпечення соціального функціонування суспільства (технології соціальної роботи); політичні технології; технології інформаційного забезпечення функціонування суспільства; технології економічного функціонування і розвитку власності; технології правового забезпечення функціонування суспільства; технології духовно-культурного розвитку.

Інші види соціальних технологій.

Тема 5. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій.

Технологія соціальної роботи як одна із галузей соціальних технологій, що орієнтована на соціальне обслуговування, допомогу і підтримку громадян, які знаходяться у важкій життєвій ситуації.

Характеристики технологій соціальної роботи: динамічність, безперервність, циклічність, дискретність. Етапи розробки технології соціальної роботи: теоретичний, методичний, процедурний.

Функції технологій соціальної роботи: аналітико-прогностична, діагностична, системно-моделююча, проектно-організаторська, інструментально-практична, активізаційна, розпорядчо-управлінська, евристична.

Тема 6. Класифікація соціальних технологій в соціальній роботі.

Класифікація технологій в соціальній роботі.

1. Загальні: соціальна діагностика, соціальне консультування та посередництво, соціальна профілактика, соціальна адаптація, соціальна реабілітація, соціальна терапія, соціальна опіка та піклування, соціальна експертиза, соціальне проектування, технології зв'язку з громадськістю.

2. Міждисциплінарні: соціологічні технології, соціально-педагогічні технології, психологічні, медико-соціальні, організаційно-управлінські, соціально-економічні технології підтримки населення.

3. Конкретні: технології соціальної роботи з сім'єю, з жінками, з людьми літнього та старого віку, з дезадаптованими дітьми і підлітками, з молоддю, з інвалідами, технологи соціальної роботи в пенітенціарній системі.

Тема 7. Особливості загальних технологій соціальної роботи.

Загальні (функціональні) технології як більш універсальні технології. Їх застосування у роботі не з однією конкретною категорією осіб, які потребують соціальної допомоги і підтримки, а з декількома.

Найбільш значущі технологічні процедури, що включає в себе система функціональних технологій: соціальна діагностика, соціальна профілактика, соціальна адаптація, соціальна реабілітація, соціальна корекція й терапія, соціальна експертиза, прогнозування, моделювання та ін.

Тема 8. Особливості міждисциплінарних технологій соціальної роботи.

Взаємозв'язок соціальної роботи з науковими галузями, знання яких використовуються у теорії та практиці соціальної роботи.

Особливості використання таких міждисциплінарних технологій соціальної роботи, як соціологічні технології, соціально-педагогічні, психологічні, медико-соціальні, організаційно-управлінські, соціально-економічні технології підтримки населення.

Тема 9. Технології соціального захисту населення.

Сутність категорії «соціальний захист». Світові моделі соціального захисту. Активні та пасивні заходи соціального захисту. Система органів соціального захисту населення в Україні.

Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах. Соціальний захист та підтримка безробітних. Завдання, функції, та технології роботи Державної служби зайнятості.

Тема 10. Особливості та види конкретних технологій соціальної роботи.

Конкретні технології соціальної роботи як певні технологічні процедури надання допомоги конкретним категоріям населення і соціальним прошаркам, які потребують допомоги.

Зміст таких конкретних технологій соціальної роботи, як: технології соціальної роботи у сфері зайнятості населення, з безробітними громадянами;

технології соціальної роботи з сім'ями; фемінологічні технології соціальної роботи; технології соціальної роботи з інвалідами, громадянами похилого віку; технології соціальної роботи з дітьми, підлітками і молоддю, які опинилися у важкій життєвій ситуації; технології соціальної роботи у вирішенні національно-етнічних проблем та ін.

РОЗДІЛ 3. «Психологія»

Тема 1. Загальна психологія як наука. Методи психології.

Предмет психології та її завдання. Природа психіки. Рефлекторна теорія. Основні нервові процеси: збудження і гальмування. Спостереження. Експеримент. Опитування. Аналіз продуктів діяльності. Вивчення документації. Тестування.

Тема 2. Сприйняття та увага як когнітивний процес

Поняття про відчуття. Поняття про сприйняття. Поняття про уявлення. Поняття про увагу. Види уваги. Нейрофізіологічні механізми уваги.

Тема 3. Мислення, пам'ять та мовлення як когнітивний процес

Поняття про мислення. Види мислення. Уява як особлива форма мислення. Нейрофізіологічні механізми мислення. Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Нейрофізіологічні механізми пам'яті. Поняття про мовлення. Види мовлення. Нейрофізіологічні механізми мовлення. Специфіка розуміння тексту.

Тема 4. Особистість. Індивідуальні властивості особистості

Поняття про особистість та її структуру. Типові властивості особистості: діяльність, свідомість. Темперамент. Характер. Емоції і волі. Міжособистісні стосунки. Міжособистісні стосунки: психологічна сумісність і конфлікт. Група: види. Лідерство.

III. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Оцінювання знань вступників відбувається на підставі таких критеріїв:

- правильність відповідей (правильне і чітко, послідовне, достатньо глибоке викладення ідей, понять фактів тощо);
- ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань;
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією;
- наявність власного міркування (аналіз, порівняльна характеристика періодичних видань в різних країнах одного періоду, що зумовлена економічними та політичними обставинами).

<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
5 (відмінно)	Оцінюється відповідь, в якій навчальний матеріал відтворено в повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблено аргументовані висновки.
4 (добре)	Оцінюється відповідь, в якій відтворено значну частину навчального матеріалу, відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, дає підстави вважати, що абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень зі спеціальності, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки.
3 (задовільно)	Оцінюється відповідь, в якій відтворено основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння, надано визначення основних понять з окремими помилками.
2 (незадовільно)	Оцінюється відповідь на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Відповідь містить суттєві помилки.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

З дисципліни «Теорія соціальної роботи»:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків: Фоліо, 1996.
2. Бурлачук Л. Ф., Грабская И. А., Карачян А. И. Основы психотерапии. К., 1999.
3. Васьковская С. В., Горностай П. П. Психологические консультирование: Ситуационные задачи. К., 1996.
4. Введение в социальную работу: учебное пособие. М.: Академический проект, 2000. 496с.
5. Гакслі Т. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки: пер. з англ. К.: Основи, 1995.
6. Групповая психотерапия / под ред. Б. Карвасарского, С. Ледера. М.: Оникс, 1994.
7. Дворецька Г. В. Соціологія: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2002.
8. Дікон Б., Халс М., Стабе. П. Глобальна соціальна політика. К.: Основи, 1999. 396с.
9. Журавлев В. И. Основы педагогической конфликтологии. М., 1993.
10. Законодавство України про соціальний захист населення. 4-те вид. / О. М. Роїна. К.: КНТ, 2005.
11. Кириченко С. Шляхи формування громадянського суспільства і правової держави. К.: Логос, 1999. 88с.
12. Левин Б. М., Левин М. Б. Наркомания и наркоманы: книга для учителя. М.: Просвещение, 1991.
13. Лукашевич М. П. Соціалізація: виховні механізми і технології. К.: Вид-во ІЗМН, 1998.
14. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи: Навч. посіб. К.: МАУП, 2002.
15. Максимова Н. Ю. Воспитательная работа с социально дезадаптированными школьниками: Метод. реком. К.: АПН Украины, Ин-т психологии, 1997.
16. Мигович І. І. Основы соціології. Ужгород, 1996.
17. Мигович І. І. Соціальна робота (вступ до спеціальності). Ужгород: Патент, 1997.
18. Моховиков А. Н. Телефонное консультирование. К.: Академпресс, 1994.
19. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: Навч. метод. посіб. К., 1996.
20. Основы социальной работы: учебник / под ред. П.Д.Павленок. М.: ИНФРА, 1997. 368 с.
21. Основы социальной работы: учебное пособие для начального профессионального образования / Е.В.Хижин, Т.П.Карпова, Н.П.Ерофеева и др. М.: "Академия", 2001.144с.
22. Основы социальной работы: Учебник / отв. ред. П. Д. Павленок. М.: Инфра. 1999.
23. Пей Н. М. Сучасна теорія соціальної роботи. К., 2000.
24. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / за ред. І. В. Козубовської, І. І. Миговича. Ужгород: УКМУ, 2001.
25. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за рубежом. Ужгород: УДУ, 2000.
26. Психологические аспекты профилактики алкоголизма и наркомании среди подростков: Метод. пособие. К.: ИСНО, 1995.
27. Рудестам К. Групповая психология: психокоррекционные группы: теория и практика: Пер. с англ. М.: Прогресс, 1990.
28. Сальникова Л. С. Телефон доверия. М.: Знание, 1990.
29. Семигіна Т. В. Робота в громаді: практика й політика. К.: Вид. дім "КМ Академія", 2004.
30. Семигіна Т. В., Грига І. М. Теорія і методи соціальної роботи. К.: Вид. дім "Академія", 2004.
31. Скуратівський В. А., Палій О. М. Основы соціальної політики: навч. посіб. К.: МАУП, 2002.

32. Социальная работа: Словарь справочник/ под ред. В.И.Филоненко. Сост.: Е.П.Агапов, В.И.Акопов, В.Д.Альперович,А.О.Бухановский и др. М.: "Контур", 1998. 480 с.
33. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / за ред. І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. К.: Центр навч. літератури, 2004.
34. Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. К.: Вид. дім "КМ Академія", 2000.
35. Соціальна робота: технологічний аспект: навч. посібник / за ред. А.Й. Капської. К.: Центр навч. літератури, 2004.
36. Сурмин Ю. П., Туленков Н. В. Методология и методы социологических исследований. К.: МАУП, 2000.
37. Теория социальной работы / под ред. Е. И. Холостовой. М.: Юристъ, 1998.
38. Теория социальной работы: учебник / под ред. проф. Е.И.Холостовой. М.: Юристъ, 1998. 334 с.
39. Теорії і методи соціальної роботи: підручник / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. К.: Академвидав, 2005.
40. Тетерский С. В. Введение в социальную работу: учеб. пособие. М.: Академ. проект, 2002.
41. Хемби Гордон. Телефонная помощь. Одесса, 1992.
42. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.
43. Энциклопедия социальной работы: Пер. с англ.: В 3 т. М., 1993–1994.

3 дисципліни «Технологія соціальної роботи»:

1. Гаврюшенко О.А., Шийко В.М., Кравченко О.В. Історія світової культури: навч. Посібник / наук. ред. В.М. Шейко. Київ: Кондор, 2006. 404 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / за заг. ред. проф. І.Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
3. Корнюшина Р.В. Зарубежный опыт социальной работы. Владивосток: Издательство Дальневосточного университета, 2004. – 85 с.
4. Кубицький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: навч.посіб. 3-тє вид. доп і переробл. Київ: Міленіум, 2015. 300 с.
5. Кубицький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. Київ: ДАКККіМ, 2009. 228 с.
6. Мельников В.П., Холостова Е.И. История социальной работы в России: учебное пособие. Москва: Социально-технологический институт, 1998. 345 с.
7. Поліщук В.А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. Тернопіль: ТНПУ, 2011. 424 с.
8. Поліщук В.А., Янкович О.І. Історія соціальної педагогіки та соціальноїроботи: курс лекцій. Тернопіль :ТДПУ, 2009. 256с.
9. Поліщук В.А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. Тернопіль: ТНПУ, 2011. 424 с.
10. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за рубежем: навчально-методичний посібник . Ужгород: МПП «Гражда», 2000. 432 с.
11. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз : монографія / за ред. Н.Г. Ничкало, В.О. Кудіна. Черкаси: Вибір, 2000. 368 с.
12. Причини інституалізації і майбутнє молодих людей, які залишають заклади державної опіки: Темат. дослідж. — К. — 48 с.
13. Сбруєва А.А. Досягнення, проблеми та перспективи англійської освітньої реформи кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Рідна школа*. 2003. №6. С. 73-78.

14. Севрюков Д.Г. Социальная защита: история, теория, право (монография). Київ: Университет«Україна», 2011. 430 с.
15. Соціальна робота: підручник/ за ред. Н.Г. Ничкало. Тернопіль: ВАТ ТВПК«Збруч», 2010. 330 с.
16. Соціальна робота в Україні: перші кроки / під редакцією В. Полтавця. Київ: Видавничий дім «КМ академія», 2000. 236 с.
17. Соціальні технології: світовий досвід та тенденції розвитку в Україні: монографія/ за ред. В.В. Барабаша. Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2008. 340 с.
18. Соціальна педагогіка: словник-довідник/ За заг. ред. Т.Ф. Алексеєнко. Вінниця: Планер, 2009. 542 с.
19. Соціальні технології: світовий досвід та тенденції розвитку в Україні: монографія/ за ред. В.В. Барабаша. Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2008. 340 с.
20. Социальное обеспечение в странах Запада: США, Канада и Великобритания / Под ред. О.Б. Осколковой. – М., 2010. 234 с.
21. Соколова Лілія. «Рецепт на дитину». *Дзеркало тижня*. 2013. №26 (123). С.14.
22. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. посібник. К.: Атіка, 2004.
23. Социальные технологии: Толковый словарь / под ред. В. Н. Иванова и др. - М., 1995. 309 с.
24. Социологический энциклопедический словарь / редактор-координатор Г. В. Осипов. М: НОРМА-ИНФРА-М, 1998. 488 с.
25. Соціальна робота в Україні: навч. посібник / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
26. Соціальна робота: В 3 ч. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. Ч. 3.: Основи соціальної роботи / А.М. Бойко, Н.Б. Бондаренко, О.С. Брижовата та ін.; За ред. Т.В. Семігіної, І.М. Григи. 2004. С. 28–52.
27. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / за ред. проф. А. Й. Капської. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
28. Сурмин Ю. П., Туленков Н. В. Теория социальных технологий: учеб, пособие. К.: МАУП, 2004. 608 с.
29. Теорії і методи соціальної роботи: підручник / за ред. Т. В. Семігіної, І. І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005.
30. Технологии социальной работы: учебник под общ. ред. Е. И. Холостовой. М.: ИНФРА-М, 2002. 400 с.
31. Тюптя Л. П., Иванова І. Б. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004.
32. Тюптя Л.Т. Проектування в соціальній роботі // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Вип.: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – Т. 47. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. С. 84–87.
33. Уварова С.Г., Бойченко Н.Г., Гришкан С.О., Улько Н.М. Психологічна допомога у кризових ситуаціях. Київ: ПВНЗ МІГП, 2016. 248 с.
34. Фирсов М.В. История социальной работы : учебное пособие для высшей школы. Изд. 2-е. Москва: Академический Проект ; Константа, 2007. 608 с.
35. Холостова Е.И. Профессионализм в социальной работе: учебное пособие / Е.И. Холостова. Москва: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2006. 236 с.
36. Циткилов П.Я. История социальной работы: учеб. пособие для студентов вузов. Ростов н/Д: Феникс, 2006. 448 с.
37. Чжан Мінчжан. Зародження та діяльність комун як стимул розвитку країни на початку минулого сторіччя / Мінчжан Чжан. Пекін, 2004. 578 с.
38. Чернявська О.В. Технології соціальної роботи: навч.посібник. Х.: ХНУ, 2007. 136 с.
39. Ю Чунцзе. Хрестоматія з педагогіки Китаю / Ю Чунцзе. Гуандун, 1985. 247 с.

40. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.
41. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание, социальной реальности. М.: Добросвет, 1999. 596 с.

З дисципліни «Психологія»:

1. Варій М. Й. Психологія: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: «ЦУЛ», 2009. 288 с.
2. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук В.О., Лисянська Т.М. Загальна психологія: Підручник. К.: Либідь, 2005. 464 с.
3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2004. 487 с.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. Видання третє, перероблене та доповнене. К.: «Центр навчальної літератури», 2017. 272 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. Видання друге, перероблене та доповнене. К.: «Центр навчальної літератури», 2004. 272 с.
6. Основи загальної психології: Навчальний посібник: У 2-х т. / За ред.: О. В. Полозенко, Л. М. Омельченко, С. В. Яшник та ін. К.: НУБіП, 2009. Т. 1. 322 с.
7. Сергєєнкова О. П. Загальна психологія. Навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
8. Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посіб. К.: Академвидав, 2011. 464 с.
9. Зейгарник Б. В. Патопсихология: Учебное пособие. М.: Академия, 2003. 208 с.
10. Куницына В. Н. Межличностное общение: Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2001, М.: Сфера, 2001. 544 с.
11. Маралов В. Г. Основы самопознания и саморазвития: Учебное пособие. М.: Академия, 2002. 256 с.
12. Немов Р. С. Психология: Учебник для вузов. М.: ВЛАДОС, 2000. Т. 1. 668 с.
13. Киричук В.В. Основи психології: Підручник. К.: Либідь, 1997. 632 с.
14. Реан А.А. Психология личности в трудах зарубежных психологов. СПб: Питер, 2000. 320 с.
15. Куликов Л.В. Психология личности в трудах отечественных психологов. СПб.: Питер, 2000. – 408 с.
16. Марцинковская Т.Д. Психология развития: Учебник для психологических и педвузов. М.: Академия, 2001. 352 с.
17. Фрейджер Р. Личность: теории, эксперименты, упражнения: Учебник. СПб: Прайм – Еврознак, 2002. 864 с.
18. Холл К. Теории личности: Учебное пособие. М.: „КСП+”, 1997. 720 с.
19. Цибульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: навчальний посібник. К.: Наукова думка, 2000. 190 с.